

مجموعه قوانین چک، سفته، برات همراه با قانون جدید صدور چک «تنقیحی»

مشمول بر:

- ✓ قوانین چک (با لحاظ آخرین اصلاحات و الحاقات)، سفته، برات؛
- ✓ بین‌نامه‌های مرتبط با قانون چک؛
- ✓ اسناد و تالیفات مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضاییه (مرتبط با مقررات
قوة چک و حقوق اسناد تجاری)؛
- ✓ منتخب آرای و دست‌نویس هیأت عمومی دیوان عالی کشور؛
- ✓ منتخب آرای وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری؛
- ✓ گزیده‌ای از مواد قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۳۹۲؛
- ✓ گزیده‌ای از مواد قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور
مدنی مصوب ۱۳۷۹؛
- ✓ گزیده‌ای از مواد قانون تعزیرات مصوب ۱۳۵۵؛
- ✓ کنوانسیون‌های ۱۹ مارس ۱۹۳۱ ژنو در خصوص مقررات چک؛
- ✓ و

گردآورندگان:

دکتر صمد حضرتی شاهین‌دژ

مستشار دادگاه‌های تجدیدنظر استان آذربایجان شرقی و مدرس دانشگاه

علی رسولی زکریا

عنوان قراردادی :	ایران، قوانین و احکام / Iran, law, etc.
عنوان و نام پدیدآور :	مجموعه قوانین چک، سفته، برات همراه با قانون جدید صدور چک «تنقیحی» / دکتر صمد حسینی شاهین دژ، علی رسولی زکریا.
مشخصات نشر :	تهران: کتاب آوا. ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری :	۲۹۲ ص.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۵۴۳-۵
وضعیت فهرست نویسی :	فیفا
موضوع :	چک- قوانین و مقررات- ایران / Checks- Law and legislation- Iran
موضوع :	برات- قوانین و مقررات- ایران / Drafts- Law and legislation- Iran
موضوع :	برات ارزی / Bills of exchange
ناشر افزوده :	رسولی زکریا، علی، ۱۳۶۹
ردیف کنگره :	KMH۹۳۹
رده بندی دیسی :	۳۴۶/۵۵۰۹۶
شماره کتابشناسی :	۵۹۰۶۹۵۶

**مجموعه قوانین چک، سفته، برات
همراه با قانون جدید صدور چک
«تنقیحی»**

انتشارات کتاب آوا

گردآورندگان:	دکتر صمد حسینی شاهین دژ- علی رسولی زکریا
انتشارات:	کتاب آوا
تیراژ:	۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ:	اول - پاییز ۱۳۹۸
قیمت:	۲۵۰۰۰ ریال
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۵۴۳-۵

نشانی مرکز پخش: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، بن بست حقیقت، پلاک ۱۱، واحد ۴

Website: avabook.com

Email: avabook_kazemi@yahoo.com

شماره های تماس: ۶۶۹۷۴۱۳۰ - ۶۶۴۰۷۹۹۳ - ۶۶۹۷۴۶۴۵ - دورنگار: ۱۵۸۱۶۶۱

نشانی فروشگاه: اسلامشهر، خیابان صیاد شیرازی (خیابان دانشگاه)، جنب فرمانداری

شماره تماس: ۵۶۳۵۴۶۵۱

کلیه حقوق این اثر برای انتشارات کتاب آوا محفوظ است.

هرگونه کپی برداری و تهیه جزوه از متن کتاب، استفاده از طرح روی جلد و عنوان کتاب جرم است و متخلفان طبق قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

پیشگفتار

قدیمی‌ترین روش بانکداری مربوط به دوران هخامنشیان و در بین‌النهرین بوده است. مدارکی از این ناحیه به دست آمده که کاملاً حکم چک را دارند. واژه «بانک» نیز در آن زمان به کار می‌رفته و واژه «چک» نیز از آن روزگار تا به امروز باقی‌مانده است. در نوشته‌های ساسانیان در قرن سوم میلادی به زبان پهلوی به واژه چک، می‌سیم و همین واژه از ایران به دیگر نقاط جهان نفوذ کرده است. برخی از نویسندگان نوشته‌ها به استعمال لفظ چک توسط شعرای ایرانی بر این باورند که واژه «چک»، «چک» واژه فارسی بوده و از ایران به هندوستان و از آن سامان به زبان و ادبیات اروپایی وارد شده است. این گروه معتقدند صرافان ایرانی نخستین صادرکنندگان چک در دنیا بودند. همچنین شاعر بزرگ ایران زمین «ابوالقاسم فردوسی طوسی» در یکی از اشعار خود تحت عنوان «پادشاهی خسرو پرویز» چنین سروده است:

به قیصر سپارم به یک به یک * از امانت نه فرستیم و چک

در نتیجه چک واژه فارسی بوده که وارد زبان‌های دیگر نیز شده است. در سال ۱۷۸۸ میلادی از زبان انگلیسی^۱ وارد فرهنگ و ادبیات جهان^۲ شده است. همچنین معرب چک واژه «صک» می‌باشد.^۳ همچنین برخی دیگر از نویسندگان معتقدند که چک در غرب برای اولین بار در سال ۱۳۷۴ میلادی در برخی از شهرهای ایتالیا نظیر «ونیز» رایج بوده که از آنجا به انگلستان، کانادا، آمریکا و

1. Check
2. Chèque

۳. عرفانی، محمود. محشای قانون تجارت ایران، انتشارات جنگل، تهران، ص ۳۸۳.

فرانسه نفوذ کرده است. باید خاطر نشان کرد که قانون صدور چک یکی از معدود قوانینی است که تغییرات و اصطلاحات زیادی را از سال ۱۳۱۱ تا سال ۱۳۹۷ به خود دیده است در سال ۱۳۱۱ طبق ماده ۳۱۰ به بعد قانون تجارت اولین مقررات راجع به چک به تبعیت از قانون تجارت فرانسه (قانون تجارت فرانسه مصوب ۱۸۰۷ معروف به کد ناپلئون) تصویب شد که در آن صادر کننده و کلیه ظهورنویسان در مقابل دارنده چک مسئولیت تضامنی پیدا کردند یعنی دارنده چک می‌تواند به هر یک از ظهورنویسان صادر کننده چک رجوع کرده و وجه آن را دریافت نماید یا به کلیه آن‌ها اقامه دعوی حقوقی نماید امروزه مواد (۳۱۰) به بعد قانون تجارت نیز لازم‌الاجرا است. سرانجام در سال ۱۳۱۲ با وضع ماده ۲۳۸ قانون مجازات رومی (منسوخ) برای صادر کننده چک بلامحل مجازات حبس و جزای نقدی پیش‌بینی گردید همچنین در سال ۱۳۳۳ قانون چک دوباره تغییر و سپس در سال ۱۳۴۷ قانون دیگری - ایگزین آن شد و سپس در سال ۱۳۴۴ مجدداً قانون چک تغییرات زیادی به خود گرفته که نهایتاً در سال ۱۳۵۵ قانون صدور چک در ۲۲ ماده جایگزین قانون سال (قانون چک مصوب ۱۳۴۴) گردید که در این قانون صراحتاً قانون سابق (قانون چک مصوب ۱۳۴۴) منسوخ اعلام گردید. قانون صدور چک مجدداً در سال‌های ۱۳۷۰، ۱۳۷۶ و ۱۳۸۲ و ۱۳۹۷ شاهد اصلاحات و الحاقات متعددی نیز بوده است که به نظر می‌رسد تغییرات و تحولات صورت گرفته در قانون چک (در طول تاریخ ۷۷ ساله قانون چک) بیانگر این امر است که هیچ‌کدام از قوانین مصوب در خصوص مقررات چک ابزاری مناسب و مساعد برای حل مشکلات این حوزه در برهه‌های گذشته بستر قانونی مناسبی برای حل این مشکلات فراهم نیاورده است هر چند که تغییرات صورت گرفته در سال‌های متمادی در این حوزه مشکلات جدید و جدی نیز به ارمغان آورده است. در اصلاحات اخیر، مقنن ابداعاتی در جهت

فرآیندهای بازدارنده برای جلوگیری از افزایش چک‌های بی محل بکار گرفته است که به نظر می‌رسد این اقدامات تا حدودی خواهد توانست مشکلات این حوزه را کاهش دهد چرا که وجود ضمانت اجرای حقوقی و کیفری صرف در طول تاریخ ۸۷ ساله نتوانسته است مشکلات این حوزه را حل و فصل نماید. در اصلاحات اخیر قانون چک، مقنن ابداعاتی نیز در این حوزه برای اولین بار به شرح ذیل ارائه نموده است که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

۱. پیش‌بینی فرآیندی برای صدور چک‌های الکترونیکی (تبصره ماده ۱ قانون صدور چک)،
۲. پیش‌بینی فرآیندی برای صدور چک‌های موردی (تبصره ۲ ماده ۶ قانون صدور چک)،
۳. ارائه تدبیرات جدید برای پیگیری و وصول مطالبات ناشی از صدور چک‌های بلا محل و برگ اجراییه بدون رسیدگی ماهوی در محاکم دادگستری،
۴. اطلاع‌رسانی برخط و ارتقاء سازی بین بانک مرکزی و قوه قضائیه،
۵. تعیین فرآیندی برای اعتبار بخشی متقاضی دریافت چک،
۶. جلوگیری از صدور چک جدید برای اشخاصی نظیر ورشکسته، معسرین از پرداخت وجه چک و اشخاص دارای چک برگشتی رفع سوء اثر نشده از طریق سامانه صیاد.

اصطلاح کدیفیکاسیون^۱ که از عبارت لاتین «Codificatio» به معنی تدوین قانون جامع «کد» گرفته شده و در اصطلاح فارسی به معنای نظیر گردآوری قوانین، تنقیح قوانین و مقررات، جمع‌آوری و طبقه‌بندی قوانین، تدوین قوانین جامع و ... نیز ترجمه و تعبیر شده است. البته این اصطلاح در نظام

حقوق رومی، ژرمنی تحولات گوناگونی را پشت سر گذاشته و در زمان های گوناگون متبادر کننده مفاهیم بسیار متفاوتی نیز بوده است، چنین وضعیتی در خصوص اصطلاح کد نیز به نحو ضعیف تری وجود دارد باید متذکر شد که نتیجه استمرار قانونگذاری، تصویب و وضع فزاینده ای انبوه قوانین باعث می شود که همه ماله قوانین بسیاری در مجموعه های قانونی انباشته شده که با اجرای قوانین جدید بسیاری از قوانین پیشین از حیطه ی اجرا خارج می شوند و تاثیر و قابلیت استناد خود را در مناسبات جدید اجتماعی از دست می دهند بنابراین قانونگذار صریحاً به نسخ آنها می پردازد یا با وضع قانون جدید، قوانین مزبور را ضامنسخ می کند یا عملاً بدلیل انک اقسامی تنقیحی در خصوص این قوانین صورت گیرد در مجموعه های قانونی مدنی و متروک می شوند. اکنون بعد از صد و ده سال قانونگذاری و با وجود بیش از دوازده هزار عنوان قانون و صد و سه هزار آیین نامه و بخشنامه و تصویب نامه در زمینه تنقیح قوانین امری اجتناب ناپذیر جلوه گر می شود. ما نیز در این مجموعه اثرکس را برای «کدیفیکه» کردن قانون چک که را شامل مراحل سه گانه «جمع آوری قوانین، تدوین، تنقیح» است انجام داده تا در جهت تنقیح قوانین بصورت موردی و خاص قانونی هر چند ناچیز اما موثر برداریم.

همانطور که اشاره شد در کتاب حاضر صرفاً، متن قانونی جمع شده با آخرین قوانین و مقررات لازم الاجرا در حوزه چک ارائه شده که ممکن است به مانند هر اثر مکتوب دیگری دارای کاستی ها و مشکلاتی نیز باشد لذا برای ارائه پیشنهادات و انتقادات خود در این خصوص نظرات ارزشمند خود را از سربتو پسند الکترونیکی به آدرس alirasooli9525@gmail.com ارسال نمایید.

دکتر محمد حضرتی شاین دژ / علی رسولی زکریا